

Joanna M. Karolczak

Odprawa parlamentarna oraz ochrona stosunku pracy posłów w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora¹

Parliamentary severance pay and protection of the employment relationship of Deputies in the Act on the Exercise of the Mandate of a Deputy or Senator

Under the law, in relation to expiry of the mandate a parliamentarian is entitled to a severance pay in the amount of three salaries. The right does not apply to a Deputy or Senator who has been elected for the next term or who has resigned. A Deputy retains the right to the allowance also in a situation where he/she does not take advantage of an unpaid leave and does not possess the status of the so-called professional MP. The protection of the durability of the employment relationship, based on Article 31 para. 2 of the Act, covers only Deputies who took on unpaid leave due to the performance of their mandate.

Keywords: Deputy, mandate, parliamentary severance pay, employment relationship

Zgodnie z ustawą parlamentarzysta ma prawo do odprawy w wysokości trzech uposażeń. Nie przysługuje ona posłowi lub senatorowi, który został wybrany na kolejną kadencję oraz który zrezygnował ze sprawowania mandatu. Poseł zachowuje prawo do odprawy także w sytuacji, gdy nie korzysta z urlopu bezpłatnego i nie ma statusu tzw. posła zawodowego. Ochrona trwałości stosunku pracy, wskazana w art. 31 ust. 2 ustawy, obejmuje swym zakresem tylko posłów przebywających na urlopie bezpłatnym w związku z wykonywaniem mandatu.

Słowa kluczowe: poseł, mandat, odprawa parlamentarna, stosunek pracy

Radca prawny, ekspert ds. legislacji Biura Analiz Sejmowych ■
Kancelaria Sejmu, Biuro Analiz Sejmowych, Wydział Analiz Prawnych, Zespół Prawa Prywatnego, WARSZAWA, POLSKA ■
joanna.karolczak@sejm.gov.pl ■ <https://orcid.org/0000-0002-5421-4683>

Przedmiot opinii

Opinia dotyczy następujących kwestii związanych z odprawą parlamentarną z art. 39 ust. 1 oraz ochrony stosunku pracy posłów z art. 31 ust. 2 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora:

¹ *Opinia prawna dotycząca odprawy parlamentarnej z art. 39 ust. 1 oraz ochrony stosunku pracy posłów z art. 31 ust. 2 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora* sporządzona 3 sierpnia 2021 r. na zlecenie posła Klubu Parlamentarnego Prawo i Sprawiedliwość; BAS-WAP-1914/21.

- 1) czy przewidziana w art. 39 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora odprawa parlamentarna przysługuje posłowi jedynie w sytuacji pełnego odbycia kadencji Sejmu RP, czy również w sytuacji skrócenia kadencji parlamentu?
- 2) czy odprawa ta przysługuje jedynie posłom zawodowym, czy także parlamentarzystom, którzy w okresie wykonywania mandatu nie zrezygnowali z wykonywania dotychczasowej pracy zawodowej?
- 3) czy przewidziany w art. 31 ust. 2 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora zakaz dwuletniego rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy z byłym posłem lub senatorem, a także zmiany warunków pracy lub płacy byłego parlamentarzysty, dotyczy jedynie posłów zawodowych, czy także parlamentarzystów, którzy w okresie wykonywania mandatu nie zrezygnowali z wykonywania pracy zawodowej?

W opinii uwzględniono stan prawny na dzień jej sporządzenia. Opinia przygotowana została z uwzględnieniem przepisów:

- ustawy z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1799; dalej: u.w.m.p.s. lub ustawa,
- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.,
- uchwały nr 26 Prezydium Sejmu z 25 września 2001 r. w sprawie szczególnych zasad i trybu wypłacania uposażenia poselskiego oraz odprawy parlamentarnej; dalej: uchwała nr 26.

Uzasadnienie prawne

Ad 1

Zgodnie z treścią art. 39 ust. 1 u.w.m.p.s. posłowi i senatorowi w związku z zakończeniem kadencji przysługuje odprawa parlamentarna w wysokości trzech uposażeń. Ustawa przewiduje tylko jedną przyczynę utraty prawa do odprawy parlamentarnej – odprawa nie przysługuje, jeżeli poseł lub senator został wybrany na następną kadencję. Przesłanką nabycia prawa do odprawy na podstawie art. 39 u.w.m.p.s. jest samo zakończenie kadencji. Prawo do odprawy parlamentarnej przysługuje niezależnie od statusu deputowanego².

Wyrażenie „w związku z zakończeniem kadencji” należy interpretować w ten sposób, że chodzi o zakończenie kadencji danej izby, niezależnie od tego, czy następuje ono w terminie zwykłym, czyli po upływie 4-letniej kadencji, o której mówi art. 98 ust. 1 Konstytucji, czy w wyniku samorozwiązania, czyli skrócenia

² J. Stelina, Komentarz do art. 39 [w:] *Komentarz do ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora*, red. K. Grajewski, Warszawa 2014, s. 457 i n.

kadencji w trybie art. 98 ust. 3 Konstytucji, czy też rozwiązania Sejmu mocą decyzji Prezydenta na podstawie art. 98 ust. 4 Konstytucji³.

W związku z powyższym należy przyjmować, że wolą ustawodawcy było, aby prawo do odprawy parlamentarnej przysługiwało posłom również w razie skrócenia kadencji Sejmu.

Ad 2

Przepisy nie uzależniają prawa do odprawy parlamentarnej od statusu pracowniczego posła. Odprawa przysługuje więc posłowi zarówno w warunkach korzystania z uprawnień do urlopu bezpłatnego na podstawie art. 29 ust. 1 i art. 30 ust. 2 u.w.m.p.s., jak i w przypadku pozostawania w zatrudnieniu w okresie sprawowania mandatu poselskiego. Także ewentualna rezygnacja z prawa do urlopu bezpłatnego w trakcie kadencji Sejmu nie wpływa na możliwość skorzystania z prawa do odprawy parlamentarnej⁴. Po spełnieniu ustawowych warunków prawo do odprawy przysługuje zarówno posłom tzw. zawodowym (pobierającym uposażenie), jak i niezawodowym.

Warto podkreślić, że przesłanką nabycia odprawy parlamentarnej jest zakończenie kadencji Sejmu, a nie wygaśnięcie mandatu. Oznacza to, że zakończenie sprawowania funkcji posła lub senatora przed upływem kadencji (np. rezygnacja ze sprawowania mandatu, wygaśnięcie mandatu w związku z objęciem funkcji niepołączalnych ze sprawowaniem mandatu) nie uprawnia do otrzymania odprawy parlamentarnej⁵.

Zgodnie z treścią § 5 uchwały nr 26 odprawę parlamentarną w wysokości trzech uposażeń poselskich wypłaca się posłowi niezwłocznie po zakończeniu kadencji Sejmu oraz po rozliczeniu przez posła wszelkich zobowiązań wobec Kancelarii Sejmu.

Ad 3

Artykuł 31 ust. 2 u.w.m.p.s. stanowi, że rozwiązanie przez pracodawcę stosunku pracy z posłem lub senatorem, o którym mowa w ust. 1, z wyjątkiem stosunku pracy z wyboru, oraz zmiana warunków jego pracy lub płacy w ciągu dwóch lat po wygaśnięciu mandatu może nastąpić tylko za zgodą Prezydium Sejmu lub Prezydium Senatu.

Przepis ten odsyła zatem wyraźnie do treści ust. 1⁶, a więc do posłów, którzy otrzymali urlop bezpłatny (są tzw. posłami zawodowymi).

³ I. Galińska-Rączy, *Prawo do odprawy parlamentarnej w sytuacji skrócenia kadencji Sejmu (np. samorozwiązania Sejmu)* [w:] *Status posła*, cz. II, red. I. Galińska-Rączy, Warszawa 2007.

⁴ A. Karczmarek, *Opinia prawna dotycząca odprawy parlamentarnej*, 7 listopada 2019 r., BAS-WAP-2205/19.

⁵ J. Stelina, *Komentarz do art. 39, op. cit.*

⁶ Przepis ten stanowi, że pracodawca, u którego poseł lub senator otrzymał urlop bezpłatny, jest obowiązany zatrudnić go po zakończeniu urlopu bezpłatnego lub – w ra-

Ochrona trwałości stosunku pracy, wskazana w art. 31 ust. 2 u.w.m.p.s., obejmuje swym zakresem tylko posłów przebywających na urlopie bezpłatnym w związku z wykonywaniem mandatu i nie ma zastosowania do posłów, którzy nie korzystają z urlopów bezpłatnych udzielonych na podstawie art. 29 ust. 1 i art. 30 ust. 2 u.w.m.p.s.

Ochronie nie podlegają nie tylko posłowie niekorzystający z urlopu bezpłatnego u pracodawcy, ale także posłowie zatrudnieni na podstawie stosunku pracy z wyboru oraz posłowie zajmujący kierownicze stanowiska państwowe, co wynika z treści art. 32 ust. 1 u.w.m.p.s.

Podsumowanie

- Posłowi i senatorowi w związku z zakończeniem kadencji Sejmu i Senatu przysługuje odprawa parlamentarna w wysokości trzech uposażeń. Przepisy przewidują, że odprawa nie przysługuje posłowi, który został wybrany na następną kadencję.
- Odprawa przysługuje w związku z zakończeniem kadencji, bez względu na to czy nastąpiło to wskutek upływu 4-letniego konstytucyjnego terminu, czy też skrócenia tej kadencji.
- Odprawa nie przysługuje w sytuacji wygaśnięcia mandatu, np. w związku z rezygnacją z jego sprawowania.
- Prawo do odprawy parlamentarnej nie jest skorelowane z korzystaniem przez posła z prawa do urlopu bezpłatnego. Poseł zachowuje prawo do odprawy także w sytuacji, gdy nie korzysta z urlopu bezpłatnego i nie ma statusu tzw. posła zawodowego.
- Ochrona trwałości stosunku pracy, wskazana w art. 31 ust. 2 u.w.m.p.s., obejmuje swym zakresem tylko posłów przebywających na urlopie bezpłatnym w związku z wykonywaniem mandatu.

Bibliografia

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.
Ustawa z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1799.

---

zie jego gotowości do pracy – po wygaśnięciu mandatu, na tym samym lub równorzędnym pod względem płacowym stanowisku pracy, z wynagrodzeniem, jakie otrzymywałby poseł lub senator, gdyby nie skorzystał z urlopu bezpłatnego.

Literatura

Galińska-Rączy I., *Prawo do odprawy parlamentarnej w sytuacji skrócenia kadencji Sejmu (np. samorozwiązania Sejmu)* [w:] *Status posła*, cz. II, red. I. Galińska-Rączy, Warszawa 2007.

Karczmarek A., *Opinia prawna dotycząca odprawy parlamentarnej*, 7 listopada 2019 r., BAS-WAP-2205/19.

Stelina J., *Komentarz do art. 39 [w:] Komentarz do ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora*, red. K. Grajewski, Warszawa 2014.

Inne

Uchwała nr 26 Prezydium Sejmu z 25 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wypłacania uposażenia poselskiego oraz odprawy parlamentarnej.